

Шаланда в морі (скорочено)

Юрій Яновський

Віє степом вітер-трамонтан. От і зараз "Трамонтан дмухав з берега, був місяць січень чи лютий, море замерзло на сотню метрів, на морі розходилися хвилі, на обрії вони були гарні з білими гривами, добігали до берега напроти вітру, вітер збивав з них білі шапки..." Насувався шторм. А на березі стояла стара Половчиха, "одежа на ній віялась, мов на кам'яній, вона була висока та сувора, яку пісні". Вона вирядила у море свого чоловіка Мусія і тепер виглядала його, а серце її калатало так, що ладне було вискочити з грудей. Море зажерливо ревло, схопивши її чоловіка, і вона подумки благала: "Ой, подми, вітре-трамонтане, оджени в море негоду та оджени й тумани, а я стоятиму тут самотня до краю, і хоч би з мене дерево стало, то я б усіма вітами над морем махала й листям би шуміла".

Здавалось, цілі віки минули, віки чекання, поки з'явилася шаланда в морі, що ледве виднілася серед хвиль. Часом вона надовго ховалася за водяними горбами, потім з'являлася і знову впірнала, мов у безодню. Шаланда боролася з морем. У ній був Мусій Половець з якимсь чоловіком. Вони з усіх сил добивалися до берега, на якому зібралася вся артіль, з селища прибігли діти. Вони переживали, та нічим не могли допомогти у таку негоду. І от нарешті шаланда наблизилася, і Половчиха побачила, як зламалося весло, як шаланду перекинуло хвилею і на поверхні показалася лише одна голова. Шаланда блукала догори кілем, а хтось плив наввимашки до берега крижаним морем. Йому на допомогу кинулися рибалки. І от на берег нарешті вилізли стомлені люди і серед них — чужа людина, що була на шаланді разом із Мусієм. Половчиха впізнала Чубенка. "Товариші,— сказав Чубенко через силу,— я плачу за героєм революції, що визволив мене з французької плавучої тюрми". І всі пішли від моря. Лише стара Половчиха залишилася стояти на березі. Душа її скам'яніла. Там загинув її чоловік. Думки її поринули у ті далекі щасливі роки, коли вони побралися, коли народилися їхні сини. Сини. Кожен з них був їй рідним і згадувався чимось своїм. Кожний був їй дорогим. Давно нічого про них не чула Половчиха. "Тільки Іван працює на заводі і робить революцію..." А інші? Що сталося з ними, чи живі вони?

Самотньо стояла жінка наодинці зі своїми думками. Та ось їй здалося, що шаланда ніби наблизилася до берега. Жінка подумала, що треба б почекати, може, шаланду приб'є до берега, то треба витягти її. Без неї риби не наловиш. Вона спустилася до моря, по коліна зайшла у воду і тільки тоді побачила за шаландою якесь чорне лахміття. "Ну що ж,— подумала вона,— буде хоч над чим потужити". Не кожній дружині рибалки випадало таке. Гинули чоловіки у морі. Та нараз вона почула голос, стомлений голос її чоловіка...

Мусій розповів їй, як хотів врятувати шаланду, тому й сховався під кілем, щоб Чубенко сам плив до берега. А той усе пірнав та гукав, а потім і справді поплив до берега. Вони удвох з дружиною витягли під крижаним вітром шаланду, як робили усе

життя — удвох. Берег був порожній. "І подружжя Половців пішло до домівки. Вони йшли, преніжно обнявшись, їм у вічі дмухав трамонтан, позаду калатало море, вони йшли впевнено і дружно, як ходили ціле життя".

Хай там хто що говорить про "дві правди", у них вона одна на двох, бо вони — родина.